

Likvidace obchodních společností byla před rokem 1990 jevem vyskytujícím se jen zcela výjimečně. V roce 1990 začal proces transformace ekonomiky z centrálně řízené na ekonomiku tržní, která se vyznačuje „endogenním, tj. vnitřně zabudovaným, mechanismem trvalé dynamiky.“¹ Tuto dynamiku můžeme sledovat například na neustálém pohybu ekonomických subjektů (obchodních společností, podnikatelů) na trhu. Neustále vznikají nové společnosti, zatímco jiné zanikají. To je dáno jednak možností každého zkusit podnikat, ať už založením obchodní společnosti nebo jinou formou, a také možností tohoto podnikání zanechat. Důvody zanechání podnikání mohou být různé. Jsou to důvody dobrovolné, kdy se subjekt například nedaří podle jeho představ, protože podnikání je velmi náročná a specifická činnost a prosadit se ve fungující tržní ekonomice není jednoduché a nebo naopak, podnikatel byl ve svém podnikání natolik úspěšný, že nemá potřebu v této činnosti pokračovat. Platná právní úprava vymezuje i nedobrovolné ukončení podnikání, kdy subjekt například přestane splňovat podmínky nutné k provozování určité konkrétní činnosti nebo neplní povinnosti, které jsou s takovouto činností spojeny. Důležitá je ale samotná možnost, ať už z jakýchkoliv důvodů, ukončení podnikání. Srovnáme-li však proces ukončení podnikání například se založením společnosti s ručením omezeným, zjistíme, že zanechání podnikání je záležitostí poněkud složitější a komplikovanější. Nelze jednoduše ze dne na den přestat podnikat a ponechat společnost jejímu osudu. Znakem fungující tržní ekonomiky a právního státu je zcela jistě také vytvoření podmínek pro seriózní ukončení činnosti podnikatelů tak, aby to nebylo na újmu těch, kteří přišli s tímto podnikáním do styku. V této práci bych se rád pokusil přiblížit proces likvidace obchodní společnosti. Důraz bude kladen na platnou právní úpravu, a praktickou aplikaci právních norem v jednotlivých stadiích likvidačního procesu, od jeho zahájení až po jeho ukončení a následný výmaz likvidované obchodní společnosti z obchodního rejstříku, a na osobu likvidátora, jeho právní postavení a jeho práva a povinnosti. Stručně se pokusím přiblížit účetní a daňovou problematiku likvidace obchodních společností a v závěru bych rád upozornil na některé nedostatky ve stávající právní úpravě a pokusil se nastínit možnosti jejich řešení.